
СУДСКА ПРАКСА

*Слободан Сјасић,
судија Вишег трговинског суда, Београд*

Сентенце Вишег трговинског суда

- 1. Тендерска приватизација. Упис утврђене номиналне вредности акције. Верификација процене капитала (чл. 75. Закона о приватизацији)**

Код пријаве за упис утврђене номиналне вредности акције субјекат уписа који се налази у тендерском поступку приватизације и коме је издато решење о процени вредности друштвеног капитала по основу Закона о својинској трансформацији није у обавези да поново изврши процену вредности капитала и да приложи исправу о верификацији те процене од стране надлежног државног органа.

Из образложења

Из регистарских списа произлази да је предлагач дана 7.11.2002. године поднео првостепеном суду пријаву за упис утврђене номиналне вредности акција под бројем Фи. број 882/02. Уз пријаву предлагач је као исправу на основу које предлаже да се изврши упис, приложио одлуку Скупштине предлагача број 05-326/24-02 од 6.11.2002. године о утврђивању номиналне вредности појединачних акција, као и броја изражених акција.

Закључком од 13.11.2002. године регистарски суд је наложио предлагачу да достави регистарском суду одлуку о верификацији вредности капитала од стране за то надлежног органа, јер је нашао да недостаје одлука надлежног органа о про-

цени вредности капитала у смислу члана 24. Закона о приватизацији, како би упис могао бити ваљано извршен.

Предлагач је својим поднеском од 13.11.2002. године обавестио првостепени суд да је налог суда из закључка нејасан обзиром на чињеницу да је вредност капитала већ уписана у судски регистар решењем првостепеног суда Фи. број 32/00 од 21.2.2000. године, те да је решење суда обзиром да против истог није било жалбе, нити тужбе за поништај уписа, постало правноснажно, те да се ради о јавној исправи у чију истинитост се не може сумњати.

Првостепени суд је утврдио да је решењем Привредног суда у Л. Фи. број 32/00 од 21.2.2000. године извршена промена статуса, облика – трансформација предлагача и усклађивање са Законом о предузећима и Законом о класификацији делатности, тако што је у прилогу број 2 регистарског улошка уписан укупан капитал предлагача на дан 30.6.1999. године у износу од 564.322.680 динара од чега друштвени капитал износи 553.226.269 динара, односно 98,04% и акцијски капитал у вредности од 11.096.411 динара односно 1,96% без уписа броја и номиналне вредности акција.

Решењем Министарства за економску и власничку трансформацију – Дирекције за процену вредности капитала у поступку контроле процењене вредности капитала и његове структуре, као и контроле његовог начина исказивања у акцијама односно уделима број 839/98-1-17 од 6.10.1998. године верификована је процењена вредност укупног основног капитала предлагача на дан 31.12.1997. године у износу од 390.525.000,00 нових динара, од чега друштвени капитал у износу од 382.870.710,00 нових динара који је исказан у 1.160.214 обрачунских акција и акцијски капитал у износу од 7.654.290,00 нових динара. Наведено решење је приложено као исправа приликом претходног уписа, но и поред њега Привредни суд у Л. је уписао стање како је то напред наведено.

Пошто предлагач регистарском суду није доставио одлуку надлежног органа о извршеној контроли процењеној вредности капитала, а на износ од 564.322.680 динара то је тај суд пријаву за упис утврђене номиналне вредности акција одбацио на основу члана 35. став 3. Закона о поступку за упис у судски регистар.

Код таквог стања ствари Виши трговински суд сматра да је предлагач у праву када у жалби истиче да се доказ о вредности друштвеног капитала прилаже једино у поступку усклађивања предузећа са Законом о предузећима у смислу одредбе члана 442. Закона о предузећима. Пошто из списка предмета произлази да је предлагач усклађен са Законом о предузећима и да је регистарски суд донео решење Фи. број 32/00 од 21.2.2000. године којим је уписао вредност друштвеног капитала на дан 30.6.1999. године у износу од 564.322.680 динара од чега друштвени капитал 553.226.269 динара тј. 98,04%, а акцијски капитал 11.096.411 динара тј. 1,96%, те да поменуто решење није побијано жалбом нити је против њега поднета тужба за утврђивање ништавости уписа у судски регистар. Према томе, на овај начин предметни упис је постао правноснажан и као такав има дејство пресуђене ствари. Истина је да је упис по решењу Фи. број 32/00 од 21.2.2000. године пренебрегао ре-

шење Дирекције за процену вредности капитала од 6.10.1998. године којим је верификована другачија вредност и структура укупног капитала предлагача. Но, правноснажне судске одлуке се морају поштовати, па макар неко мислио да су оне незаконите. Доношењем закључка, а затим и одбацивањем пријаве као неуредне, регистарски суд је у ствари негирао сопствено правноснажно решење, што Виши трговински суд не може да прихвати.

По мишљењу Вишег трговинског суда у конкретном случају је требало применити члан 75. Закона о приватизацији. Према члану 75. став 1. Закона о приватизацији субјекат приватизације коме је издато решење о процени вредности капитала на основу Закона о својинској трансформацији ("Службени гласник Р.С", број 32/97 и 10/01), није обавезан да врши процену вредности капитала.

Пошто се предлагач налази у поступку тендерске приватизације, и пошто му је издато решење о процени вредности капитала на основу Закона о својинској трансформацији, то у смислу члана 75. Закона о приватизацији предлагач није био обавезан да врши процену вредности капитала и да приложи исправу о верификацији те процене од стране надлежног државног органа.

Управо у томе се манифестује повреда одредаба регистарског поступка од стране првостепеног суда, која повреда је проузроковала неправилно и незаконито побијано решење.

На темељу изнетих разлога и на основу члана 54. тачка 3. Закона о поступку за упис у судски регистар Виши трговински суд је уважио жалбу предлагача, решење регистарског суда укинуо, а предмет вратио регистарском суду на поновни поступак.

Виши трговински суд није могао да прихвати жалбени предлог предлагача да преиначи првостепено решење тако што би усвојио захтев за предметни упис из разлога што за то није било услова, будући да се регистарски суд није ни упустио у мериторно одлучивање по захтеву за упис, већ је из процесних разлога одбацио пријаву за упис.

У поновном поступку првостепени суд ће испитати испуњеност формалних и материјалних услова за упис, при чему ће водити рачуна да капитал који је тренутно уписан у судски регистар мора бити релевантан за уписивање броја акција и дефинисање њене номиналне вредности, из простог разлога што је решењем Привредног суда у Лесковцу Фи. број 32/00 од 21.2.2000. године пропуштено да се упише податак о номиналној вредности једне акције, односно о исказивању целокупног друштвеног капитала у висини од 553.226.269 динара у обрачунске акције.

Упуштајући се у испуњеност формалних и материјалних услова за предметни упис, регистарски суд ће водити рачуна о правном схватању које је у укидном решењу исказао Виши трговински суд, да у конкретном случају треба применити члан 75. став 1. Закона о приватизацији, и да се свакако мора испоштовати сопствено правноснажно регистарско решење Фи. број 32/00 од 21.2.2000. године, без обзира на постојање решења Министарства за економску и власничку трансформацију – Дирекције за процену вредности капитала у поступку контроле процење

не вредности капитала и његове структуре, као и контроле начина његовог исказивања у акцијама односно уделима Рс. број 839/98-1-17 од 6.10.1998. године.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду, Пж. број 7853/02 од 4.12.2002. године)

2. Временско важење закона. Немогућност ретроактивне примене. (члан 398а. Закона о изменама и допунама Закона о предузећима)

Закон о изменама и допунама Закона о предузећима не може се ретроактивно примењивати на правне послове који су настали пре његовог доношења.

Из образложења

Решењем Трговинског суда у У. Фи. број 456/02 од 3.9.2002. године одбијен је захтев за упис у судски регистар оснивања Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У, М.А. 3.

Ово решење донето је из разлога што домаћи оснивач предлагача није у остављеном року тј. до 2.9.2002. године доставио регистарском суду сагласност Агенције за приватизацију за оснивање ДОО "Е" У, а сагласно члану 398а. Закона о изменама и допунама Закона о предузећима ("Службени лист СРЈ", број 36/02). Првостепени суд је стао на становиште да је тражена сагласност Агенције за приватизацију у овом случају неопходна за предметни упис, јер се овде ради о располагању имовином предузећа које послује са већинским друштвеним капиталом, а захтевани упис у судски регистар предлагача није извршен пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о предузећима.

Испитујући побијано решење у смислу члана 381. Закона о парничном поступку, у вези са чланом 17. Закона о поступку за упис у судски регистар и чланом 365. Закона о парничном поступку, Виши трговински суд је нашао да је жалба основана.

Оснивачи Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У. поднели су Трговинском суду у У. дана 11.6.2002. године захтев за упис у судски регистар Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО из У. и том приликом уз пријаву доставили све исправе неопходне за упис према важећим позитивним прописима на дан доношења пријаве. Ради се о оснивању мешовитог предузећа са значајним страним улагањем.

Закључком Фи. број 456/02 од 20.8.2002. године регистарски судија је наложио предлагачу да достави изричиту сагласност Агенције за приватизацију за упис у судски регистар оснивања предузећа, сагласно члану 398а. Закона о изменама и допунама Закона о предузећима. Закључком Фи. број 456/02 од 23.8.2002. године регистарски судија је одредио рок за достављање изричите сагласности Агенције за приватизацију за упис у судски регистар оснивања Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У. од 8 дана од пријема закључка. Како у остављеном року

предлагачи нису доставили тражену сагласност то је регистарски суд донео ожалбено решење којим је одбио захтев за упис у судски регистар оснивања Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У, М.А. 3.

Код таквог стања ствари Виши трговински суд сматра да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је одбио захтев за упис у судски регистар.

Члан 398а. Закона о предузећима који је уведен чланом 13. Закона о изменама и допунама Закона о предузећима који је објављен у "Службеном листу СРЈ", број 36/02 од 3.7.2002. године ступио је на снагу дана 11.7.2002. године. Пошто је пријава за предметни упис поднета дана 11.6.2002. године то произлази да регистарски суд није имао правног основа да од предлагача тражи изричиту сагласност Агенције за приватизацију за оснивање предузећа. Закон о изменама и допунама Закона о предузећима не може се ретроактивно примењивати на правне послове који су настали пре његовог доношења. Уговор о оснивању Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У. потписан је и оверен дана 11.6.2002. године. С обзиром на ову околност да је правни посао на основу кога се тражи предметни упис у судски регистар започет и окончан пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о предузећима, произилази да за реализацију тог правног посла није била потребна сагласност Агенције за приватизацију, односно наведени Уговор о оснивању предузећа може се сматрати пуноважно закљученим и без претходно прибављене сагласности Агенције за приватизацију.

Следом изнетог произилази да је регистарски суд погрешно када је одбио предметни захтев за упис у судски регистар само из разлога што предлагачи нису доставили изричиту сагласност Агенције за приватизацију за оснивање предметног предузећа.

Због оваквог пропуста, који се сврстава у домен погрешне примене материјалног права, регистарски суд је пропустио да цени испуњеност осталих услова за предметни упис у судски регистар, односно да цени преостале формалне и материјалне услове за упис.

Из ових разлога уважена је жалба оснивача предлагача и самог предлагача, тако што је укинута првостепено регистарско решење и предмет враћен регистарском суду на поновни поступак и одлучивање по захтеву за упис оснивања Предузећа "Е" ДОО из У. из судског регистра, а у смислу члана 54. тачка 3. Закона о поступку за упис у судски регистар.

У поновном поступку регистарски суд ће оценити испуњеност формалних и материјалних услова за предметни упис у судски регистар, с тим што ће имати у виду примедбе изречене од стране Вишег трговинског суда у укидном решењу. То подразумева обавезу регистарског суда да прихвати правно становиште Вишег трговинског суда исказано у овом решењу да за предметни упис није неопходна сагласност Агенције за приватизацију за оснивање предметног предузећа. Па чак и да регистарски суд не прихвати изнето правно становиште Вишег трговинског суда, имаће у виду решење о давању сагласности број 1153/02 од 9.9.2002. године издато

од стране Агенције за приватизацију Републике Србије. Наиме, овим решењем које је приложено уз допуну жалбе даје се сагласност на одлуку о оснивању Производно трговинског предузећа "Е" ДОО У, које је донео надлежни орган предузећа ТП "Ф" из У.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду Пж.
број 5999/02 од 23.9.2002. године)

3. Пуноважност уговора о оснивању ДОО.

Сагласност Агенције за приватизацију.

(члан 13. Закона о изменама и допунама Закона о предузећима – "Службени лист СРЈ", број 36/02 од 3.7.2002. године)

Уговор о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу закључен од стране предузећа са већинским друштвеним капиталом и страног правног лица пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о предузећима сматра се пуноважним и без претходно прибављене сагласности Агенције за приватизацију.

Из образложења

Оснивачи Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У. поднели су Трговинском суду у У. дана 11.6.2002. године захтев за упис у судски регистар Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО из У. и том приликом уз пријаву доставили све исправе неопходне за упис према важећим позитивним прописима на дан подношења пријаве. Ради се о оснивању мешовитог предузећа са значајним страним улагањем.

Закључком Фи. број 456/02 од 20.8.2002. године регистарски судија је наложио предлагачу да достави изричиту сагласност Агенције за приватизацију за упис у судски регистар оснивања предузећа, сагласно члану 398а. Закона о изменама и допунама Закона о предузећима. Закључком Фи.број 456/02 од 23.8.2002. године регистарски судија је одредио рок за достављање изричите сагласности Агенције за приватизацију за упис у судски регистар оснивања Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У. од 8 дана од пријема закључка. Како у остављеном року предлагачи нису доставили тражену сагласност то је регистарски суд донео ожалбено решење којим је одбио захтев за упис у судски регистар оснивања Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У, М.А. 3.

Код таквог стања ствари Виши трговински суд сматра да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је одбио захтев за упис у судски регистар.

Члан 398а. Закона о предузећима који је уведен чланом 13. Закона о изменама и допунама Закона о предузећима који је објављен у Службеном листу СРЈ, број 36/02 од 3.7.2002. године ступио је на снагу дана 11.7.2002. године. Пошто је пријава за предметни упис поднета дана 11.6.2002. године то произлази да регистарски суд

није имао правног основа да од предлагача тражи изричиту сагласност Агенције за приватизацију за оснивање предузећа. Закон о изменама и допунама Закона о предузећима не може се ретроактивно примењивати на правне послове који су настали пре његовог доношења. Уговор о оснивању Предузећа за производњу и трговину "Е" ДОО У. потписан је и оверен дана 11.6.2002. године. С обзиром на ову околност да је правни посао на основу кога се тражи предметни упис у судски регистар започет и окончан пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о предузећима, произилази да за реализацију тог правног посла није била потребна сагласност Агенције за приватизацију, односно наведени уговор о оснивању предузећа може се сматрати пуноважно закљученим и без претходно прибављене сагласности Агенције за приватизацију.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду Пж.
број 5999/02 од 23.9.2002. године)

4. Оснивање друштвеног предузећа (чл. 392. – 400. Закона о предузећима)

Друштвено предузеће је власник своје имовине, с тим да се може основати преносом капитала само уколико оснивач не задржава право управљања над новооснованим предузећем и нема учешћа у његовој добити.

Из образложења

Наведеним решењем одбијен је захтев предлагача ДОО Компанија "К" грађевинско индустријско предузеће, К, ради уписа оснивања друштвеног предузећа које би пословало под фирмом Друштвено предузеће "И", К.

Виши суд налази да жалба против решења о одбијању захтева за упис оснивања друштвеног предузећа није основана и мора се одбити, а решење потврдити као правилно и законито. Правилно закључује првостепени суд да је оснивање друштвеног предузећа извршено супротно одредбама члана 392. до члана 400. Закона о предузећима (ЗОП), те да није испуњен материјални услов из члана 34. став 1. Закона о упису. Друштвено предузеће је власник своје имовине, с тим да се може основати преносом капитала само уколико оснивач не задржава право управљања над новооснованим предузећем и нема учешћа у добити предузећа. Овде све то није случај.

Према томе, што се тиче права на управљање у новооснованом предузећу у погледу одредаба статута и одлуке о оснивању, нису основани жалбени наводи о одрицању оснивача од права на управљање новооснованим предузећем, у смислу да у конкретном случају ДП "И" уствари има све органе управљања осим скупштине предузећа. Уколико се ради о предузећу са мање од 50 запослених, функцију скупштине и врше сви запослени (члан 394. став 6. ЗОП). Скупштина је дакле орган запослених као представника друштвеног капитала. Код друштвеног преду-

зећа управљачку структуру одређују запослени, док наспрот томе директора новооснованог предузећа именује управни одбор оснивача на основу јавног конкурса (тачка 8. одлуке о оснивању и члан 13. статута), а чланове трочланог надзорног одбора бира и опозива скупштина оснивача (члан 21. статута).

Оснивачи друштвеног предузећа носе ризик његовог пословања до висине својих улога, али не задржавају право учешћа у добити предузећа, а што је изузетак од принципа управљања предузећем из члана 58. ЗОП (сразмерно проценту власништва над предузећем - сразмерно уделу и акцијама). Следом тога, не могу да се прихвате жалбена истицања о томе да се преносом имовине оснивач одрекао права на учешће у добити пошто у статуту новооснованог предузећа нигде није предвиђено да се добит преноси оснивачу.

Циљна функција предузећа које у целини послује друштвеним капиталом такође је стицање добити (члан 1. став 1. ЗОП), са поменутом специфичношћу код деобе добити. Следом тога, природи облика предузећа какво је друштвено предузеће противно је и конкретно статутарно нормирање (члан 23. статута) да се расподела добити предузећа врши на основу одлуке управног одбора оснивача и одлуке директора новооснованог предузећа сагласно годишњем обрачуну пословања.

Са изнетих разлога, жалба није основана, па је ослонцем на одредбу члана 54. тачка 2. Закона о упису одбијена и решење регистарског суда потврђено.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду, Пж.
број 6920/02 од 4.12.2002. године)

5. Ревалоризација и повећање основног капитала банке (члан 15, чл. 19ц. и чл. 43. Закона о изменама Закона о банкама и другим финансијским организацијама).

Ревалоризација акционарског капитала не представља истовремено и повећавање основног капитала банке, тако да се на основу те ревалоризације не могу стећи право на нове акције и право на глас у скупштини, без одлуке скупштине банке.

Из образложења

Наведеном пресудом у ставу I изреке одбијен је тужбени захтев да суд обавезе тужену банку да преда акције или потврде по основу уплаћених обичних акција из ревалоризационе резерве у основни капитал банке номиналне вредности по 100,00 динара и то сваком од тужилаца изреком наведени број обичних акција.

Из списка се закључује да су тужиоци оснивачи – акционари тужене банке, сваки са одређеним бројем акција, и то обичних акција с правом гласа. По основу извршене ревалоризације акционарског капитала закључно са 31.12.2000. године, тужиоци сматрају да је увећана вредност њиховог капитала, односно акција, па је

банка дужна да им преда одређени број акција или потврда о акцијама у складу са увећаном вредности по основу ефеката ревалоризације.

Према одредби члана 4. Закона о банкама и другим финансијским организацијама, важећем у спорном периоду ("Службени лист СРЈ", бр. 32/93, 24/94, 61/95, 28/96 и 44/99), на питања основног капитала банке не примењују се одредбе Закона о предузећима, већ само одредбе Закона о банкама. Одредбом члана 19ц, Закона о банкама прописано је у ставу 1. да се акционарски (основни) капитал повећава на три начина – новим улозима, из нераспоређене добити и конверзијом дуга у акције банке. Није, дакле, предвиђено повећање капитала из резерви, како предвиђа Закон о предузећима. Посебно је у ставу 2. истог члана Закона о банкама уређено питање ревалоризације, тако што је прописано да банка у складу са савезним законом којим се уређује рачуноводство врши усклађивање вредности акционарског капитала по основу ефеката ревалоризације. Реч је, дакле, о рачуноводственом усклађивању вредности, а никако о повећању капитала, броја кација и права управљања по том основу. Није спорно да је банка такво усклађивање извршила, о чему је обавестила и акционаре – тужиоце изводом стања оснивачког капитала, које су тужиоци и приложили уз тужбу. Такво усклађивање, уређено у ставу 2. члан 19ц, није повећање капитала из става 1. члана 19ц, тако да акционари – тужиоци не могу по том основу добити ни нове акције, нити се може увећавати номинална вредност акција које већ поседују. Иако је наведени Закон о банкама у тадашњој одредби члана 19д. став 5. предвиђао могућност повећања акционарског капитала из резерви (дакле, не само из добити), очигледно се мислило само на статутарне односно слободне резерве, а не и на ревалоризационе резерве. У сваком случају, повећања акционарског – основног капитала ни у банци, као ни у предузећу, по било ком основу, једноставно не може бити без одлуке скупштине о повећању (члан 43. Закона о банкама), а такве одлуке у конкретном случају неспорно нема.

И касније измене прописа јасно указују да ревалоризација није повећање капитала. Према одредби члана 15. Закона о изменама и допунама Закона о рачуноводству ("Службени лист СРЈ", бр. 71/01), обрачунати износ ревалоризације капитала повећава или смањује ревалоризационе резерве, а не сам капитал. Такође, према одредби члана 7. Закона о изменама и допунама Закона о банкама и другим финансијским организацијама ("Службени лист СРЈ"; број 36/02), резерве банке не могу се користити за повећање акционарског капитала – дакле, ни ревалоризационе али ни друге резерве.

Из наведених разлога, нетачно се у жалби тужилаца наводи да је ревалоризација повећање основног капитала по основу закона, те да се њом стичу права на акције и право гласа у скупштини и без одлуке скупштине банке. Из истих разлога правилна је и одлука првостепеног суда којом је одбијен тужбени захтев за предају тужиоцима акција или потврда по основу ревалоризације.

(Пресуда Вишег трговинског суда у Београду, Пж. број 4416/01 од 12.12.2002. године)

**6. Упис оснивања дела предузећа и његова адреса
(чл. 21. Уредбе за упис у судски регистар).**

Део предузећа – пословна јединица може да буде уписана на адреси пословне просторије, у вези са којом се води парнични поступак ради утврђивања права својине и исељења из истих.

Из образложења

Наведеним решењем усвојен је захтев предлагача за упис у судски регистар оснивања дела предузећа на адреси П. улица Њ. 2.

У жалби против овог решења жалиоци наводе да је део предузећа - пословна јединица уписана на адреси, односно са седиштем, у пословним просторијама које су спорне, поводом чега се пред Општинским судом води парнични поступак за утврђење права власништва и исељење, у ком поступку су тужиоци жалиоци из овог предмета. Предметним уписом, на штету жалилаца, оснивачи предузећа - предлагача стичу могућност да легализују своје незаконито поступање, па жалиоци предлажу да се решење преиначи или укине и захтев за упис одбије.

Испитујући побијано решење у смислу чл. 365. ЗПП, у вези са чл. 17. Закона о поступку за упис у судски регистар (Закона о упису), Виши трговински суд налази да је жалба неоснована.

Уз пријаву за упис оснивања дела предузећа предлагач је приложио измену - анекс уговора о оснивању ортачког друштва, како је и предвиђено одребама чл. 21. Уредбе о упису у судски регистар, што се ни жалбом не спори. Поред тога, уз пријаву је приложен и уговор о закупу пословног простора површине 79м² у улици Њ. 2 у П, на којој адреси је и седиште дела предузећа. Уговор је закључен између предузећа "О", Б, као корисника пословних просторија и закуподавца, с једне стране, и једног од ортака ОД "С", као закупца с друге стране.

Регистарски суд је на основу наведених исправа правилно закључио да су за упис у судски регистар дела предузећа били испуњени прописани формални и материјални услови, тако да је жалба неоснована.

Предузеће је пословни простор на коме је регистровало пословну јединицу закупило од носиоца права коришћења тог простора (Предузеће "О", Б, што ни жалиоци не оспоравају). Околност што жалиоци воде парнични поступак против тог носиоца, очигледно са захтевом за утврђење свог права власништва и за исељење садашњих корисника, није ни од каквог значаја за предметни упис, односно није околност која би спречавала тај упис, или која би спречавала издавање пословног простора у закуп односно уговор о закупу чинила на било који начин мањкавим.

Права жалилаца нити су повређена, нити се штите у регистарском поступку. Та права се односе на пословне просторије као непокретност, на коришћење и располагање тим пословним просторијама, па ако буду доказана и утврђена у парничном поступку, жалиоци ће као власници имати права предвиђена Законом о основама својинско-правних односа, као и Законом о облигационим односима

(одредбе о уговору о закупу). У складу с тим законским одредбама, жалиоци ће имати могућност да из предметних пословних просторија иселе свако затечено лице, укључујући и део предузећа чији упис оспоравају, али је до тада реч о законитом и ваљаном упису у судски регистар дела предузећа.

Са изнетих разлога на основу чл. 54. тач. 2. Закона о упису, жалба је одбијена а решење регистарског суда је потврђено.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду Пж.
број 3430/02 од 19.11.2002. године)

7. Пријава за упис према правном лицу које по закону није субјект уписа (чл. 16. став 2. Закона о парничном поступку у вези са чланом 17. Закона о поступку за упис у судски регистар).

Свака пријава за упис промене података о правном лицу које је грешком уписано у судски регистар, уместо у регистар код одговарајућег министарства, мора бити одбачена као недозвољена.

Из образложења

Из списка се закључује да је по пријави за упис регистарски суд поступао као да је реч о промени лица овлашћеног за заступање предузећа, или другог субјекта уписа у судски регистар (чл. 2. ст. 1. Закона о упису), испитујући посебно материјалне услове за упис (састав, сазивање и одлучивање скупштине предлагача).

Међутим, из исправа у списима утврђује се да предлагач по закону уопште није субјект уписа у судски регистар. У списима је решење Министарства за омладину и спорт од 10.4.1998. године, којим је Аероклуб "В" из В. уписан у регистар спортских организација, и то као удружење, на основу одговарајућих одредби Закона о спорту ("Сл. гласник РС" бр.52/96) и Правилника о регистрацији спортских организација као удружења, спортских друштава и савеза ("Сл. гласник РС" бр.8/97). Према одредбама чл. 18. и чл. 24. Закона о спорту, спортске организације могу се оснивати као удружење, као предузеће или као установа. Ако се оснива или организује као удружење, спортска организација уписује се у регистар Министарства надлежног за спорт, и даном таквог уписа стиче својство правног лица, а на оснивање и рад таквог удружења примењују се прописи о удружењима грађана. Из статута предлагача (донетог на основу Закона о спорту и Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана), утврђује се да је предлагач спортска организација са статусом удружења (чл. 1. Статута).

Наведени Правилник о регистрацији спортских организација као удружења предвиђа упис у регистар министарство како органа спортске организације, тако и упис лица овлашћеног за заступање и представљање спортске организације, као и упис промена тих и других података (чл. 5. Правилника).

Све наведено значи да спортска организација Аероклуб "В" као правно лице треба да буде уписан, и да јесте уписан, чиме је стекао и својство правног лица, у

регистар министарства надлежног за послове спорта. У исти регистар уписују се и промене података о таквом правном лицу. То даље значи да се у судски регистар не уписује то исто правно лице, као ни промене података о том лицу, а ако је такво правно лице ипак уписано и у судски регистар, реч је о неоснованом, и то законски недопустивом упису (чл. 60. тач. 3. Закона о упису), јер оснивање и постојање једног правног лица не може бити уписано у два различита регистра. Уколико је Аероклуб "В" уписан и у судски регистар првостепеног суда, што се из списка не може са сигурношћу утврдити, чак и у случају да су истекли рокови за брисање или утврђивање ништавости таквог уписа, тај упис не производи никакве правне последице, а сваку пријаву за упис промене података о правном лицу које је грешком уписано у судски регистар треба одбацити, јер није реч о судској, већ о управној надлежности (чл. 16. ст. 2. ЗПП у вези са чл. 17. Закона о упису).

У судски регистар могу се уписивати само делатности друштвених организација, као и име и овлашћења лица које организацију заступа у обављању тих делатности (чл. 59. и чл. 63. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана), што се сходно може односити и на удружења грађана (чл. 16. ст. 4. истог Закона). И у таквом случају, ако је тај заступник истовремено и заступник удружења грађана као правног лица, промена тог заступника уписује се у регистар министарства, а тек након тога и у регистар суда.

Полазећи од изложеног, регистарски суд ће у поновном поступку расправити и утврдити какав је статус предлагача (као и који је прави назив предлагача), у регистру министарства и регистру суда, па ће према утврђеним чињеницама донети нову одлуку, о ненадлежности и одбацивању пријаве, или евентуално другу одлуку о пријави или захтеву, засновану на утврђеним чињеницама.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду Пж.
број 3915/02 од 19.11.2002. године)

8. Брисање неоснованог уписа. Рок за покретање поступка. (чл. 59. ст. 2. Закона о поступку за упис у судски регистар)

Протеком рока од две године од извршеног уписа у судски регистар, регистарски суд губи овлашћење да по службеној дужности покрене поступак и изврши брисање уписа као неоснованог. Ради се о преклузивном року, чијим истеком се упис у судски регистар више не може брисати као неоснован, па чак и да за то постоје основани разлози.

Из образложења

Решењем Привредног суда у Б. VI Фи.13992/2001 од 31.12.2001. године брисан је као неоснован упис припајања "Ј" АД К, Трг братства и јединства 8 "Ј" АД Б, 7. јула 19-21, извршен решењем Фи. 8013/97 од 8.7.1997. године.

Против овог решења "Ј" АД у стечају Б, благовремено је изјавила жалбу због битних повреда правила поступка за упис у судски регистар, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, са предлогом да Виши трговински суд жалбу усвоји и побијано решење укине.

Испитујући побијано решење у смислу члана 381. ЗПП, у вези са члановима 365. ЗПП и 17. Закона о поступку за упис у судски регистар, Виши трговински суд је нашао да је жалба основана.

Решење регистарског суда захваћено је повредом правила регистарског поступка из одредбе члана 59. став 2. Закона о поступку за упис у судски регистар, због које се ожалбено решење морало укинути на основу члана 54. тачка 3. Закона о поступку за упис у судски регистар и то без враћања првостепеном суду на поновни поступак у смислу члана 380. тачка 3. ЗПП у вези са чланом 17. Закона о поступку за упис у судски регистар.

Из списка предмета произилази да је регистарски суд по службеној дужности, а на иницијативу "Ј" АД Б. - Главне филијале К. од 28.12.2001. године, донео на основу члана 60. тачка 1. Закона о поступку за упис у судски регистар решење којим је брисан као неоснован упис припајања "Ј" АД К. "Ј" АД Б. извршен решењем Привредног суда у Б. Фи. 8013/97 од 8.7.1997. године, будући да приликом спровођења предметног уписа нису биле приложене све исправе прописане одредбом члана 43. Уредбе о упису у судски регистар (извештај овлашћених проценивача о вредности имовине банака које учествују у припајању, доказ о објављивању обавештења о покретању поступка припајања и доказ о обезбеђењу потраживања поверилаца који су захтевали испуњење или обезбеђење својих потраживања у прописаном року, односно потврда надлежног органа предузећа да повериоци нису поднели овакве захтеве у том року).

Но, доносећи овакво решење, првостепени суд је мимоишао императивну одредбу члана 59. став 2. Закона о поступку за упис у судски регистар која гласи: "Регистарски суд може по службеној дужности покренути поступак за брисање неоснованог уписа у року од две године од дана уписа". У конкретном случају предметни упис извршен је дана 8.7.1997. године, а побијано решење о брисању тог уписа као неоснованог донето је дана 31.12.2001. године, скоро након четири и по године од извршења предметног уписа.

Виши трговински суд стоји на становишту да протеком рока од две године од извршеног уписа у судски регистар, регистарски суд губи овлашћење да по службеној дужности покрене поступак и изврши брисање уписа као неоснованог. Ради се о преклузивном року, чијим истеком се упис у судски регистар више не може брисати као неоснован, па чак и да за то постоје основани разлози.

Следом реченог, првостепени суд није имао овлашћење да по службеној дужности покрене поступак за брисање уписа припајања "Ј" АД К. "Ј" АД Б, тако да

његово решење о брисању предметног уписа као неоснованог не може опстати у правном поретку.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду Пж.
број 143/02 од 15.1.2002. године)

9. Ништавост уписа (чл. 62. Закона о поступку за упис у судски регистар)

Ништав је упис у судски регистар извршен на темељу одлуке у којој је фалсификован потпис једног од оснивача субјекта уписа који није учествовао у њеном доношењу.

Из образложења

Првостепени суд је утврдио да су тужилац и туженици оснивачи Предузећа "К-4" ДОО из Н. Промена седишта и оснивачког улога оснивача субјекта уписа извршена је решењем Привредног суда у Н. Фи. број 709/01 од 1.6.2001. године, на тај начин што је оснивачки улог оснивача М.З. повећан на износ од 65.937,50 динара, оснивача М.В. на износ од 28.677,50 динара, оснивача Н.В. на износ од 316.582,20 динара, док је оснивачки улог оснивача Р.Б, овде тужиоца, остао у износу од 16.437,50 динара. Упис промене висине оснивачког улога оснивача предузећа "К-4" ДОО из Н, извршен је на основу одлуке оснивача од 30.5.2001. године, којом је измењен члан 2. и члан 4. уговора о оснивању и која је потписана од стране свих оснивача и оверена. Тужилац је тврдио да је предметни упис извршен на основу лажне исправе, будући да је његов потпис као оснивача фалсификован на овој одлуци. Туженици пак сматрају да је упис промене висине оснивачких улога оснивача био законит и извршен сходно Статуту субјекта уписа и Закону о предузећима, те за предметни упис и није била потребна сагласност тужиоца.

Из налаза вештака др Л.Ц, првостепени суд је правилно утврдио да потпис на Одлуци о повећању оснивачког улога није потписао тужилац, што значи да је предметни потпис фалсификован. Налаз вештака туженици нису оспорили. Код таквог стања ствари првостепени суд је правилно закључио када је нашао да је спорни упис извршен на основу лажне исправе, што у смислу члана 62. Закона о поступку за упис у судски регистар као последицу за собом повлачи ништавост предметног уписа.

Следи да је првостепени суд правилно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев тужиоца и утврдио да је упис промене оснивачких улога код субјекта уписа Предузећа "К-4" ДОО из Н. ништав.

Жалилац поново у жалби истиче наводе које је већ истицао у току првостепеног поступка, а које наводе је првостепени суд правилно оценио. Наиме, у вези навода тужених да је промена висине оснивачког улога извршена у складу са Стату-

том субјекта уписа и у смислу члана 377. Закона о предузећима, првостепени суд је правилно закључио и утврдио да је чланом 18. статута субјекта уписа одређено да скупштину предузећа сачињавају чланови друштва – оснивачи и да иста скупштина може да одлучује ако су седници присутна најмање три члана. У смислу члана 370. Закона о предузећима, скупштина може одлучивати ако су присутни чланови који имају више од половине укупног броја гласова, ако статутом за рад скупштине није предвиђена друга квалификована већина, тако да је цитирани члан 18. статута у складу са Законом о предузећима. С друге стране чланом 381. став 1. Закона о предузећима предвиђено је да скупштина одлучује трочетвртинском већином гласова присутних чланова о повећању и смањењу основног капитала. Из ових одредби статута и Закона о предузећима произлази да су сами по себи наводи тужених да су туженици као оснивачи могли донети одлуку о промени висине оснивачког капитала и без сагласности тужиоца као оснивача тачни. Но, за одлучивање о ништавости предметног уписа ове околности немају никаквог значаја. Туженици као оснивачи нису искористили предметну законску могућност већ су одлуку од 30.5.2001. године о измени висине оснивачког улога донели без присуства оснивача Ракетић Будимира при том фалсификујући његов потпис. Осим тога, како то правилно закључује првостепени суд предметну одлуку су донели као одлуку оснивача, а не као одлуку скупштине Предузећа "К-4" ДОО из Н. Према томе, обзиром да је одлука донета фалсификовањем потписа оснивача, који није учествовао у одлучивању, не може се сматрати да је предметна одлука пуноважна и законита. Такође, не може се сматрати да предметна одлука представља одлуку скупштине, већ је очигледно да се ради о одлуци оснивача. Туженици нису поступили у складу са статутом и одредбом члана 371. Закона о предузећима и нису као скупштина предузећа донели одлуку о повећању оснивачких улога.

Тачно је да тужени – њих тројица имају већину у односу на тужиоца и да у скупштини предузећа могу исходovati одлуку о повећању висине оснивачког улога и то без присуства тужиоца, али ни ове околности нису од значаја за предметну парницу, ово стога што је у смислу члана 62. Закона о поступку за упис у судски регистар за утврђење ништавости уписа довољно да је предметни упис извршен на основу лажне исправе. Предметни упис је извршен на основу одлуке у којој је фалсификован потпис једног од оснивача – овде тужиоца, што предметну исправу чини лажном а спорни упис ништавим.

На правилност и законитост првостепене пресуде немају утицаја ни нове чињенице и нов доказ који су туженици по први пут приложили уз жалбу. Ово, пре свега стога, што се у привредним споровима у смислу члана 496а. став 2. Закона о парничном поступку у жалби не могу прилагати нови докази нити истицати нове чињенице, уколико жалиоци у жалби не учине вероватним да нове доказе и нове чињенице нису могли поднети у току првостепеног поступка. Са друге стране анекс оснивачког уговора који су приложили жалиоци не може отклонити и неутралисати фалсификат потписа тужиоца на одлуци о повећању оснивачких улога која је представљала основну исправу за предметни упис. Ово са разлога што

спорни упис није извршен на основу анекса оснивачког уговора, већ на основу одлуке о повећању оснивачког улога од 30.5.2001. године.

(Пресуда Вишег трговинског суда у Београду Пж.
број 6753/02 од 30.10.2002. године)

10. Благовременост тужбе за утврђење ништавости уписа у судски регистар (члан 62. став 3. Закона о поступку за упис у судски регистар)

Без обзира на евентуално постојање ништавости уписа у судски регистар, тужба за утврђење ништавости поднета након истека три године од извршеног уписа није благовремена.

Из образложења

У вези противтужбеног захтева тужених првог, четвртог, петог и осамнаестог реда којим се тражи утврђење да је решење Окружног суда у Н.С. Фи. број 2328/91 од 31.7.1991. године ништаво у делу у коме се средства, права и обавезе преносе на МП "АИК Н.С" Н.С. и утврђење да је одлука скупштине финансијске организације сложеног предузећа "АИК Н.С" Н.С. број 455 од 16.7.1991. године ништава у делу у коме се њена средства, права и обавезе преносе на мешовито предузеће "АИК Н.С" ДД Н.С. првостепени суд је утврдио следеће:

Одлуком о оснивању финансијске организације (члан 37.) предвиђено је да се на основу одлуке скупштине отвара поступак редовне ликвидације која се спроводи на начин и по поступку утврђеном законом. Према Закону о санацији, стечају и ликвидацији банака (члан 23.), ако по окончању поступка ликвидације преостану средства она се деле оснивачима банке у складу са уговором о оснивању и другим актима банке. Дакле, одлуком скупштине финансијске организације није могао да се изврши пренос средстава, права и обавеза на МП "АИК Н.С" имајући у виду да средства по окончању поступка ликвидације припадају оснивачима, због чега је у том делу ова одлука противзаконита.

Полазећи од изнетих чињеничних и правних закључака, првостепени суд је нашао да је противтужбени захтев основан у делу којим се тражи да се утврди да је решење Окружног суда у Н.С. Фи. број 2328/91 од 31.7.1991. године ништаво у делу у коме се средства, права и обавезе преносе на МП "АИК Н.С" Н.С, а што је уписано у решењу Основног суда удруженог рада у Н.С. Фи. број 3607/89 дана 31.12.1989. године. Ово са разлога што је нападнути упис у судски регистар извршен на основу противзаконите одлуке.

У преосталом делу, противтужбени захтев за поништај те исте одлуке која је послужила као исправа за спорни упис, одбијен је као неоснован, зато што се правни интерес противтузилаца исцрпљује захтевом за поништај уписа у судски регистар. Овај део првостепене одлуке није нападнут жалбом, тако да је постао правноснажан.

Виши трговински суд налази да је побијани усвајајући део првостепене одлуке о противтужном захтеву захваћен битном повредом одредаба парничног поступка из члана 354. став 2. тачка 4. Закона о парничном поступку, јер је одлучено о захтеву по противтужном која је поднета после законом прописаног рока.

Нападнути уписи у судски регистар извршени су дана 31.12.1989. године и 31.7.1991. године. Тужени-противтужници првог, четвртог, петог и осамнаестог реда противтужбу су поднели дана 4.2.2002. године.

Према члану 62. став 3. Закона о поступку за упис у судски регистар тужба за утврђивање ништавости уписа у судски регистар подноси се у року од 30 дана од дана када је подносилац тужбе сазнао за разлоге ништавости, али се не може поднети после истека рока од три године од дана извршеног уписа.

Следи, да је противтужба поднета далеко након истека објективног рока од три године од извршеног уписа. То даље значи да је противтужба неблаговремена, и да је као таква морала бити одбачена.

Виши трговински суд није могао да прихвати резон првостепеног суда да у конкретном случају не важи објективни рок од три године прописан одредбом члана 62. став 3. Закона о поступку за упис у судски регистар, јер протек рока не може да конвалидира незаконит упис и да се увек може поднети тужба за утврђење ништавости једног оваквог уписа. Ово са разлога што је правно становиште првостепеног суда у потпуној опреци са чланом 62. став 3. Закона о поступку за упис у судски регистар, из којег нужно произлази закључак да се тужба за утврђење ништавости уписа у судски регистар ни у једном случају не може поднети након истека рока од три године од извршеног уписа, и то без обзира на евентуалну основаност разлога (очигледну незаконитост исправе на основу које је извршен побијани упис).

Пошто је у поступку пред првостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 354. став 2. тачка 4. Закона о парничном поступку, Виши трговински суд је на основу члана 369. став 2. Закона о парничном поступку укинуо првостепену пресуду у усвајајућем делу противтужног захтева и у том делу одбацио противтужбу.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду Пж.
број 4342/02 од 3.10.2002. године)

11. Разлог за ликвидацију предузећа (члан 100. Закона о предузећима)

Неслагање оснивача је ван домена пословања предузећа, тако да оно, само по себи не представља разлог за његову ликвидацију.

Из образложења

Из списка предмета произлази да је предлагач А.Т. дана 31.10.2000. године поднео предлог за спровођење поступка ликвидације над "Е" ДОО са п.о. С, као један

од оснивача, а са разлога поремећених односа између оснивача због чега је онемогућено функционисање предузећа на правилан и законит начин. Ликвидационо веће је одредило економско-финансијско вештачење ради утврђивања економско-финансијског стања дужника и из налаза и мишљења вештака Т.Л. утврдило да ликвидациони дужник редовно послује, остварује и приходе и расходе, да жиро рачун дужника није био блокиран све време од оснивања, да има солидне радне просторије и неопходну опрему за рад, да запосленима редовно исплаћује зараде, да дужник нема неподмирених фискалних обавеза, да нема дуговања према добављачима за робе и услуге и да нема непокривених губитака из пословања.

Код таквог стања ствари Виши трговински суд налази да је првостепени суд правилно одлучио када је одбио предлог суоснивача и предлагача Т.А. за отварање поступка ликвидације над "Е" ДОО из С.

Наиме, како то правилно резонује првостепени суд функционисање дужника није онемогућено, јер дужник успешно послује придржавајући се законских прописа. Неслагање оснивача је ван домена пословања предузећа, тако да оно не представља само по себи разлог за ликвидацију истог. Правилно при томе, првостепени суд предлагача упућује да уколико му је повређено било какво право покрене парницу ради његове заштите. Поступак ликвидације је ванпарнични поступак у коме нема места утврђивању спорних чињеница. Спорне чињенице могу се утврђивати једино у парничном – контрадикторном поступку.

Суштина разлога жалбе предлагача против решења којим је одбијен његов предлог за отварање поступка ликвидације над ДОО "Е" из С, односи се на вештачење које је у поступку изведено и на његово учешће у том вештачењу. Економско-финансијско стање дужника испитује ликвидационо веће путем вештака, који ради по његовим упутствима. Правилно је првостепени суд поступио када није спроводио расправу поводом датог налаза и мишљења вештака Т.Л, на шта упућује и одредба члана 84. став 1. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији. Сходно томе, правилан је став првостепеног суда да се у поступку ликвидације, као и у поступку стечаја, не спроводи контрадикторан поступак, тако да нема места расправљању поводом мишљења вештака који је утврђивао економско финансијско стање дужника.

У конкретном случају, првостепени суд је дана 3.12.2001. године донео решење којим је вештаку дао упутства и налоге о чињеницама које вештак треба да испита. Вештак је поступио по тим налозима и упутствима и испитао стање дужника, тако што је дао налаз и мишљење на основу последњег стања уписа дужника у судском регистру, провере у пословним књигама, провере биланса стања, провере евиденције код НБЈ – ЗОП – Филијала С. и провере завршног рачуна за 2000. и 2001. годину. Дакле, ради се о веродостојним документима који нису доведени у сумњу. Следом изнетог, навод у жалби у делу у коме се истиче да је вештак могао да узме у обзир само она документа која су му презентирани од стране К.Н.А. су неосновани. Документација на основу које је вештак дао налаз и мишљење је веродостојна документација, на основу које се може правилно утврдити економско-

финансијско стање дужника. Стога неосновано предлагач истиче у жалби да је у поступку вештачења учињена повреда поступка и повреда његових права због тога што о вештачењу није био обавештен.

Доказ о уплати дела оснивачког улога, који помиње жалилац, није од утицаја на утврђивање економско-финансијског пословања дужника. За доношење одлуке по предлогу небитно је да ли је предлагач сувласник оснивачког улога са 50%, 31,18% или у неком другом проценту.

Како је побијано решење донето на темељу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, без битних повреда одредаба ликвидационог поступка и на темељу правилне примене материјалног права, то је Виши трговински суд одбио жалбу предлагача Т.А. као неосновану и потврдио решење Трговинског суда у С. Л. број 60/00 од 14.6.2002. године на основу члана 380. тачка 2. Закона о парничном поступку, у вези са чланом 12. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду, Пж. број 6803/02 од 30.10.2002. године)

12. Дозвољеност жалбе против решења о закључењу поступка стечаја (члан 358. ЗПП и члан 88. став 4. и члан 149. ст. 1. и 2. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији)

Како власник стечајног дужника није и његов поверилац, он нема активну легитимацију за изјављивање жалбе против решења о закључењу поступка стечаја.

Из образложења

Жалбом побијаним првостепеним решењем закључен је поступак стечаја над стечајним дужником «М. ТТТ» ПП за транспорт, трговину и туризам, из С, наложено ЗОП-у да угаси жиро-рачун дужника, Републичком заводу за статистику да из своје евиденције избрише матични број стечајног дужника и наложено стечајном управнику да у року од 30 дана поднесе завршни извештај о свом пословању и да предлог за своје разрешење.

Против овог решења благовремену жалбу изјављује М.С. као власник и директор стечајног дужника до дана отварања поступка стечаја.

Жалба је недозвољена.

Чланом 149. ст. 1. и 2. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, одређено је да кад од стечајног управника прими извештај да су сви послови из стечајног поступка окончани, стечајни судија подноси стечајном већу предлог за закључење стечајног поступка а одлуку о закључењу стечајног поступка стечајно веће објављује у «Службеном листу СРЈ».

У члану 88. ст. 4. истог закона, одређено је да против решења о закључењу поступка стечаја, повериоци могу изјавити жалбу у року од 15 дана од дана објављи-

вања решења у «Службеном листу СРЈ». Ова законска одредба се аналогно примењује и на поступак стечаја који се не закључује по скраћеном поступку из чл. 88. ст. 1. стечајног Закона. Ово даље значи да жалбу против решења о закључењу поступка стечаја могу да изјаве само повериоци као заинтересована лица.

Како власник стечајног дужника није и његов поверилац, он нема активну легитимацију за изјављивање жалбе против ожалбеног решења. Зато је његова жалба недозвољена.

Ову жалбу као недозвољену требало је применом чл. 358. ЗПП да одбаци првостепени суд. Како то није урадио првостепени суд, жалбу у другостепеном поступку одбацује као недозвољену другостепени суд применом чл. 367. ЗПП, а на основу процесних овлашћења из чл. 358. ЗПП.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду, Пж.
број 8275/02 од 20.12.2002. године)

13. Тужба за утврђивање оспореног потраживања у стечају (члан 127. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији)

Тужбом против стечајног дужника за утврђивање потраживања оспореног у стечају може се тражити само утврђивање оног потраживања које је и оспорено, а за потраживање преко и поред оспореног у стечају тужба је недозвољена, па и онда када је евентуалним пропустом стечајних органа пропуштено да се у целини одлучи о потраживању пријављеном у стечају.

Из образложења

Наведеном пресудом у ставу I изреке одбачена је тужба у погледу захтева за утврђивање потраживања домицилне камате која се плаћа у земљи валуте на износ главног дуга од 45.168,00 USD. У ставу II изреке утврђено је потраживање тужиоца према туженом у износу од 45.168,00 USD на име главног дуга, а у ставу III изреке обавезан је тужени да плати тужиоцу парничне трошкове у износу од 135.439 динара.

Против ове пресуде у ставу I изреке тужилац је изјавио жалбу, посебно истичући да је тужилац у свему поступио по налогу суда да уреди тужбу, у погледу захтева за главни дуг и за камату коју је опредељено тражио, па није било основа за одбацивању тужбе у делу за камату. Предлаже да се пресуда у том делу преиначи или укине и предмет врати на поновно суђење.

Неоснована је и жалба тужиоца против става I изреке.

Тужба је поднета на основу члана 127. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, те на основу упута стечајног већа да тужилац као поверилац у стечајном поступку покрене поступак ради утврђивања оспореног потраживања. Оспорено потраживање тужиоца износи 45.168,00 USD. Дакле, камата на тај из-

нос није ни оспорена ни призната (решење првостепеног суда Ст. 1984/96 од 28.12.1999. године).

Тужбом против стечајног дужника за утврђивање потраживања оспореног у стечају може се тражити само утврђивање оног потраживања које је и оспорено, а за потраживање преко и поред оспореног у стечају тужба је недозвољена, па и онда када је евентуалним пропустом стечајних органа пропуштено да се у целини одлучи о потраживању пријављеном у стечају.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду, Пж. број 6181/01 од 5.12.2002. године)

14. Поништај продаје правног лица у стечају (чл. 129. и 130. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији)

Стечајно веће нема законско овлашћење да поништи продају правног лица – стечајног дужника.

Из образложења

Жалбом побијаним првостепеним решењем поништена је друга продаја стечајног дужника као правног лица усменим јавним надметањем.

Против овог решења благовремену жалбу изјављује купац стечајног дужника ГП «Г» из В.

Жалба је основана.

Стање у првостепеном спису је следеће:

Првостепени суд је решењем од 7.10.2002. године дао сагласност стечајном управнику за формирање комисије за продају стечајног дужника као правног лица путем усменог јавног надметања – лицитације.

Комисија која је сачинила записник са усменог јавног надметања 10.10.2002. године са утврђењем да се нико од учесника није пријавио на оглашену лицитацију.

Стечајни управник је захтевом од 23.10.2002. године захтевао одобрење за друго расписивање огласа за продају стечајног дужника као правног лица, с предлогом да почетна продајна цена износи 38.652.800,00 динара, а јемство да буде у износу од 3.000.000,00 динара.

Стечајно веће првостепеног суда је решењем Ст. 5484/2001 од 24.10.2002. године, одобрило другу продају стечајног дужника као правног лица усменим јавним надметањем путем оглашавања у дневној штампи по почетној цени од 38.652.800,00 динара, са налогом стечајном управнику да предузме све радње нужне за реализацију решења.

Оглас за продају стечајног дужника као правног лица објављен је у дневном листу «Политика» дана 29.10.2002. године.

Комисија за продају стечајног дужника је сачинила записник са усменог јавног надметања у коме је констатовала да јавном надметању присуствују Ж.П. из Б. и

ГП «Г» из В, да су идентификовани представници учесника у лицитацији, да је почетна цена 38.652.800,00 динара а корак у лицитацији је 200.000,00 динара, те да је на основу одржаног јавног надметања најповољнија понуда постигнута у износу од 43.200.000,00 динара, која је понуђена од стране купца – учесника ГП «Г» из В.

На записнику је констатовано да учесници лицитације немају примедбе на ток и регуларност усменог јавног надметања, што су овлашћена лица учесника лицитације потврдила својим потписима, а што не спори ни стечајни управник.

У свом извештају од 5.11.2002. године, комисија је оставила на оцену стечајном управнику исправност одлуке да ДП «Г» из В. учествује у поступку усменог јавног надметања, обзиром да у моменту отпочињања надметања, јемство у износу од 3.000.000,00 динара није уплаћено на жиро-рачун стечајног дужника а да је као доказ о уплати презентирани оверени вирман службе ЗОП у В, што је комисију оставило у недоумици у делу исправности тока усменог јавног надметања.

У огласу објављеном 29.10.2002. године, назначено је:

«Право да учествују на јавном надметању имају сва правна и физичка лица која пре почетка лицитације пруже доказ о уплати јемства од 3.000.000,00 динара».

Стечајни управник је 8.11.2002. године доставио председнику стечајног већа извештај о одржаном јавном надметању са напоменом да је комисија по завршетку јавног надметања констатовала да је дошло до одређених пропуста у спровођењу лицитационог поступка, у делу који се односи на уплату јемства за учешће на надметању од стране ГП «Г» из В, а то зато што је овај купац као доказ о уплати јемства поднео копију овереног вирманског налога на 3.000.000,00 динара, а комисија је исправу прихватила као валидан докуменат без претходне провере да ли су средства легла на рачун стечајног дужника а што је услов за учествовање на лицитацији, да је уплата регистрована 5.11.2002. године у 16,35 часова, а да је 7.11.2002. године примљен приговор од стране правног заступника другог учесника на лицитацији, а који се односи на поменути пропуст.

Стечајни управник у свом извештају истиче да ГП «Г» В. није могла да учествује на јавном надметању, јер није био испуњен услов тј. јемство није уплаћено пре почетка лицитације, и да стога сматра да је целисходно да стечајно веће донесе решење којим ће поништити јавно надметање – лицитацију за продају стечајног дужника као правног лица.

У спису је приговор Ж.П. из Б. на одлуку комисије за лицитацију о продаји стечајног дужника овде жалиоца.

У приговору се истиче да је дана 5.11.2002. године подносилац приговора учествовао на јавном надметању и испунио све услове па и најбитније тако што је депоновао на благајни дужника износ од 50.000, а да други учесник на лицитацији ДП «Г» није извршио уплату јемства у току трајања лицитационог поступка, да није могао учествовати у лицитационом поступку, што даље значи да је сваки лицитациони корак, као и одлука о продаји стечајног дужника овом учеснику незаконита.

Приговором предлаже да стечајно веће поништи одлуку о продаји стечајног дужника.

У спису је и приговор на лицитацију К.Д, И.Б. и В.Љ. који приговор подносе у име запослених, истичући да је услове за лицитацију и куповину стечајног дужника испунио Ђ.С, те да друга продаја није извршена у складу са условима датим у огласу.

Жалилац је пре почетка лицитације комисији за продају стечајног дужника презентирао извештај о преносу новчаних средстава НБЈ ЗОП – Филијала у В. од 5.11.2002. године и налог из извода којим се доказује уплата новчаног износа од 3.000.000,00 динара, на име јемства за учествовање о куповини стечајног дужника као правног лица.

НБЈ ЗОП – Филијала у В. је на захтев жалиоца 6.11.2002 .године доставила потврду којом потврђује да је жалилац са свог жиро-рачуна 5.11.2002. године у 8,33 часова послала електронски преко ИСП налог којим је пребацио средства са свог жиро-рачуна на жиро-рачун стечајног дужника у износу од 3.000.000,00 динара, да је у том тренутку на жиро-рачуну било средстава, да је налог био исправан, али није могао да буде реализован, јер у именику зато нису били ажурирани подаци за налогодавца, те да је налог реализован тек после рекламације налогодавца и провере у матичној филијали у 14,15 часова.

Код оваквог стања ствари првостепени суд није имао чињенице и правни основ за доношење ожалбеног решења.

Нису постојали законски услови за поништај решења које се жалбом побија.

Жалилац је поступио у целости на начин одређен у огласу за продају стечајног дужника и пружио доказе на околности да је уплатио јемство одређено огласом. Тај доказ је извештај о преносу и налог из извода од 5.11.2002. године – исправно издатим од стране НБЈ ЗОП – Филијала у В. Наиме, у огласу није захтевано и да средства у висини одређеног јемства легну на жиро-рачун стечајног дужника. Одређено је само да се пружи доказ о уплати. Жалилац је управо пружио доказ о уплати, што није спорно. Према томе, комисија за лицитацију стечајног дужника као правног лица је добро поступио када је стечајног дужника предала на лицитацији по излицитираној цени од 43.200.000,00 динара.

Не стоје разлози из приговора другог учесника да жалилац није могао да учеству у лицитацији и да не важе његови лицитациони кораци.

Жалилац је потпуно легитимно учествовао на лицитацији и на начин одређен огласом о продаји купио стечајног дужника као правно лице.

Никакви пропусти на страни комисије која је извршила продају стечајног дужника нису учињени, јер је продаја управо извршена на начин како је то одређено условима из огласа.

Иначе, из потврде НБЈ ЗОП – Филијала у В. од 6.11.2002. године јасно произилази да је жалилац дао налог за пребацивање новчаних средстава са свог жиро-рачуна на жиро-рачун стечајног дужника, да је то урађено електронским путем у

8,33 часова, да је налог био исправан и да је жалилац на жиро-рачуну имао средства за уплату јемства за учествовање на лицитацији.

Не може, жалилац стога трпети штетне последице због евентуалних пропуста у раду НБЈ ЗОП – Филијала у В, а ово тим пре што огласом није условљено да новчана средства и легну на жиро-рачун, него само да се пружи доказ на околности да су средства уплаћена, а што је жалилац и доказао.

Према томе, у меритуму нису постојали никакви чињенични нити правни основи за поништај нове продаје стечајног дужника.

Иначе, ожалбено решење донето је и уз битну повреду из тачке 14. става 2. члана 354. ЗПП, јер ожалбено решење нема разлоге о одлучним чињеницама, а дати разлози су нејасни и противуречни и у супротности су са доказима у спису, што представља процесни основ за уважавање жалбе и укидање ожалбеног решења у смислу чл. 380. ст. 1. тач. 3. ЗПП.

И на крају, стечајно веће није имало никакав законски основ за поништај продаје стечајног дужника као правног лица на јавној дражби. Стечајни закон не предвиђа такву могућност нити даје овлашћење стечајном већу за такво одлучивање.

У конкретном случају треба применити одредбу чл. 130. стечајног Закона, обуставити поступак стечаја у односу на стечајног дужника и наставити поступак против стечајне масе коју заступа стечајни управник ради намирења поверилаца.

Стечајни закон не даје право учесницима на дражби на приговор о коме одлучује стечајно веће.

Уговор о продаји дужника као правног лица, не може се посматрати одвојено од решења о обустави стечајног поступка услед продаје стечајног дужника и због тога се уговор о продаји правног лица не може побијати посебно, већ само у склопу жалбе против решења о обустави стечајног поступка над дужником или преко ванредног правног средства – захтев за заштиту законитости.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду, Пж.
број 8079/02 од 20.12.2002. године)

**15. Губитак правне способности предузећа и његова страначка способност
(члан 100. став 3. Закона о предузећима и чл. 77. став 1, 82. и 83. став 5.
Закона о парничном поступку)**

Губитком својства правног лица, услед брисања из судског регистра, предузеће губи и страначку способност.

Из образложења

Предмет ове парнице је тужбени захтев тужиоца означеног као ДД "Б" Т, да суд утврди ништавост решења регистарског суда којим су уписани: припајање ДД "Б" Т. ДД "ФКЛ" Т, брисање услед припајања ДД "Б" Т. и повећање оснивачког улога ДД "ФКЛ" Т.

Првостепени суд је правилно одлучио када је одбацио овакву тужбу. Наиме, није спорно да се ДД "Б" Т. припојило ДД "ФКЛ" Т. и да је услед припајања ДД "Б" Т. брисано из судског регистра.

Према члану 100. став 3. Закона о предузећима предузеће престаје брисањем из регистра. Следи да је ДД "Б" Т. престало да постоји и тиме изгубило статус правног лица. Изгубивши својство правног лица, означени тужилац у тужби је изгубио и страначку способност у смислу члана 77. став 1. Закона о парничном поступку. Пошто лице које се појављује као тужилачка странка, не може бити странка у парничном поступку, и како се овај недостатак не може отклонити, то је првостепени суд правилно применио процесно право, када је на основу члана 82. и 83. став 5. Закона о парничном поступку одбацио тужбу.

(Решење Вишег трговинског суда у Београду, Пж.
број 5934/02 од 25.9.2002. године)

16. Уговор. Аутономија воље. Једнакост узајамних давања.

Предмет обавезе. Ништавост

(чл. 10, 15. и 147. Закона о облигационим односима)

Уговор представља сагласност воља уговорних страна које су у границама слободе уговарања овлашћене да уговоре еквивалентност узајамних давања.

Из образложења

Првостепени суд је правилно применио материјално право и када је одбио противтужбени захтев туженог којим је тражио да се противтужени обавезе да противтужиоцу преда 29.964 м³ природне мешавине шљунка и песка или да му исплати противвредност ове количине у износу од 7.491.000,00 динара са законском затезном каматом од 11.6.2001. године, те да утврди да је уговор парничних странака закључен 10.9.1999. године ништав. Исправно резонује првостепени суд када налази да је спорни уговор правно ваљан, јер ни по садржини, а ни по предмету није противан принудним прописима. Виши трговински суд се у свему слаже са закључцима првостепеног суда да шљунак представља природно богатство и да је експлоатација истог допуштена само под условима прописаним Законом о рударству. Међутим, у конкретном случају су ти услови испуњени, због чега је предметни уговор парничних странака правно допуштен. Постојање тих чињеница је констатовано решењем Министарства рударства и енергетике број 210-312-009/01-04 од 21.2.2001. године, а што је накнадно и потврђено издатом водопривредном сагласношћу од стране ЈЛП "С" Б. Правна ваљаност уговорних односа парничних странака не може се довести у питање ни из разлога да су радови од стране тужиоца изведени без одговарајуће пројектне документације и грађевинске дозволе. Противтужени није уговором преузео обавезу да изради пројекат уговорних радова. Израда пројекта је сагласно одлуци противтужиоца поверена трећем лицу. За-

то је и то, као и прибављање грађевинске дозволе обавеза противтужиоца, а не противтуженог. Због тога у конкретном случају нису испуњени услови прописани одредбом члана 103. Закона о облигационим односима, да се утврди да је предметни уговор ништав, па је у том делу првостепени суд правилно одбио противтужбени захтев као неоснован. Пошто је предметни уговор пуноважан, то је неоснован и преостали део противтужбеног захтева, да тужилац-противтужени туженом-противтужиоцу због ништавости уговора врати преузети шљунак или ако то није у могућности да му исплати његову противвредност у износу од 7.491.000,00 динара. Према томе, нису се остварили услови за примену одредбе члана 104. Закона о облигационим односима која говори о последицама ништавости и обавези уговорних странака да другој уговорној страни врате све оно што су примиле по основу таквог уговора. Дакле, првостепени суд је и тај део противтужбеног захтева правилно одбио као неоснован.

Противтужилац у жалби истиче да првостепени суд није ценио истакнуту чињеницу да по Закону о локалној самоуправи важећим у време закључења спорног уговора, којим се регулише надлежност извршног одбора, исти није ни био надлежан да донесе одлуку о закључењу истог уговора, већ је то по одредбама цитираног закона морало да буде Скупштина општина Б.Ц. Иста надлежност је по речи-ма жалиоца одређена и општим актима Општине Б.Ц, пре свега Статутом Општине Б.Ц. У том смислу Извршни одбор није имао право да располаже шљунком и песком, на начин како је учињено предметним уговором, јер се ради о минералним сировинама које су у државној својини као што је и земљиште у државној својини Републике Србије, без унапред издатог решења надлежног републичког органа, у овом случају решење о водопривредној сагласности којим се детаљно одређује која количина шљунка и песка и под којим условима и на ком месту се може експлоатисати. Ови наводи су потпуно неосновани. Предметни уговор број 06-72/99-02 од 10.9.1999. године закључен је између Општине Б.Ц, коју заступа председник Скупштине општине Р.В, дипломирани економиста, с једне стране и ДОО "С.Ц" из В, кога заступа С.С, председник компаније. Дакле, није тачно да је уговор у име туженог закључио извршни одбор СО Б.Ц, већ је истина а што потврђује текст самог уговора да је предметни уговор закључила Скупштина општине Б.Ц. по председнику Скупштине општине Р.В, дипломираном економисти. У конкретном случају су били испуњени услови да тужени располаже предметним шљунком и песком, на начин како је то учињено спорним уговором, што се констатује решењем Министарства рударства и енергетике број 210-312-009/2001-04 од 21.2.2001. године. Околност да надлежно Министарство рударства и енергетике није унапред издало сагласност за располагање шљунком и песком од стране Општине Б.Ц, не утиче на пуноважност предметног уговора.

Предмет обавезе из спорног уговора је и правно и фактички могућ, тако да се не могу прихватити жалбени наводи туженог-противтужиоца да је предметни уговор ништав по основу одредбе члана 47. Закона о облигационим односима.

Околност да је на одређеним локацијама по уговору било могуће ископати 283.000 м³ шљунка и да ли је у време закључења уговора постојала анализа цене шљунка и песка и вредност уговорених радова, није од утицаја на решење спорног односа парничних странака. Ово како то правилно закључује првостепени суд, из разлога што уговор представља сагласност воља уговорних страна, које су у границама слободе уговорања овлашћене да уговоре еквивалентност узајамних давања. Отуда је правно без значаја да ли су утврђени односи цене шљунка и уговорених радова засновани на одговарајућој стручној процени или представљају израз слободне воље уговорних страна. Небитно је и да ли се уговорена количина шљунка могла ископати на локацијама одређеним уговором, јер се не ради о индивидуално одређеној већој генеричкој ствари.

(Пресуда Вишег трговинског суда у Београду, Пж.
број 6015/02 од 25.9.2002. године)

17. Накнада нематеријалне штете

(члан 155. Закона о облигационим односима и члан 49. Закона о жигу)

Правно лице нема законом установљено право на накнаду нематеријалне штете изазване повредом жига и актом нелојалне конкуренције.

Из образложења

Првостепени суд је правилно применио материјално право када је нашао да је тужбени захтев неоснован и добро одлучио када је тужбени захтев као такав одбио.

Предмет ове парнице је тужбени захтев тужиоца дефинитивно одређен поднеском од 4.3.2002. године. Објективно преиначеним тужбеним захтевом тужилац је тражио да се обавезе тужени да му накнади нематеријалну штету у висини од 1.500.000,00 динара. Претрпљену нематеријалну штету тужилац види у повреди регистрованог жига од стране туженог и акту нелојалне конкуренције туженог. Нематеријална штета се манифестује у томе што је тужиоцу умањен углед у пословном свету, уздрман положај на тржишту и створено неповерење у очима клијената.

Првостепени суд је стао на правно становиште да правно лице нема права на накнаду нематеријалне штете. Овако изражено правно становиште првостепени суд правно утемељује у одредбама чланова 155. Закона о облигационим односима и 49. Закона о жигу. Образложење за такав резон првостепени суд проналази у томе да правно лице не може трпети физички и психички бол и страх и да лице које повреди жиг одговара за штету према општим правилима о накнади штете који су наведени у Закону о облигационим односима.

Првостепени суд одбија тужбени захтев као неоснован.

Тужилац у жалби истиче:

– да је изложено правно становиште првостепеног суда погрешно због крајње рестриктивног тумачења Закона о облигационим односима;

– да се у готово свим правним системима у Европи правном лицу признаје право на накнаду нематеријалне штете која је настала повредом његовог угледа и репутације;

– да правна лица имају право на накнаду нематеријалне штете коју претрпе услед повреде њиховог друштвеног угледа и репутације;

– да се кроз накнаду моралне штете практично одређује и део имовинске штете коју је немогуће доказати и одмерити;

– да је у одлукама Вишег привредног суда (Пж. број 4960/97 од 11.7.1997. године) и Врховног суда Србије (Прев. 47/95 од 12.7.1995. године) изнето супротно правно схватање од првостепеног суда, према коме се у случају повреде заштићеног родног жига и дела нелојалне конкуренције признаје право на накнаду нематеријалне штете правном лицу;

– да је у одлуци Савезног суда Гзс. број 5/99 од 30.9.1999. године изражен правни став да тужиоцу услед дела нелојалне конкуренције и повреде права на жиг од стране туженог припада и накнада нематеријалне штете, јер новчана накнада представља сатисфакцију тужиоцу због повреде коју је претрпео.

Међутим, Виши трговински суд је оценио жалбене наводе тужиоца и закључио да се они не могу прихватити као основани.

Према члану 155. Закона о облигационим односима штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист) као и наношење другог физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета).

Из ове дефиниције штете произлази да је неимовинска штета наношење другом физичког или психичког бола или страха. Закон не предвиђа да нематеријалну штету представља повреда пословног угледа правног лица. Закон даје право на накнаду нематеријалне штете искључиво физичком лицу, јер по логици ствари само она може претрпети физички или психички бол, односно страх.

Пошто Закон о облигационим односима није установио право правном лицу на накнаду нематеријалне штете, а Закон о жигу упућује на сходну примену Закона о облигационим односима, то је тужбени захтев тужиоца за њену накнаду неоснован.

У конкретном случају се не ради о правној празнини, већ о вољи и намери законодавца да не заштити пословни углед правног лица и да не да правном лицу право на накнаду нематеријалне штете.

Тачно је да "ако правно лице нема срца, оно има част, уважавање, те да услед њихове повреде група трпи штету". Но, ова констатација сама по себи није довољна. За признавање права правном лицу за накнаду нематеријалне штете неопходно је да је ово право засновано на закону, што у правном систему СРЈ није случај.

Овакво тумачење није рестриктивно, већ једино правно могуће.

Право на накнаду неимовинске штете не садржи и право на део накнаде имовинске штете, како то сматра жалилац.

То што је у цитираним одлукама Вишег привредног суда, Врховног суда Србије и Савезног суда изражен став да правно лице има право на накнаду материјалне штете, не обавезује ово веће Вишег трговинског суда. Суд суди на основу Закона, а не на основу судских одлука. Пошто у закону не постоји правна норма да правно лице има право на накнаду нематеријалне штете, Виши трговински суд је нашао да ово право не припада тужиоцу и да због тога не ужива судску заштиту.

На темељу изнетих разлога и на основу члана 368. Закона о парничном поступку, Виши трговински суд је одбио жалбу тужиоца као неосновану и потврдио пресуду првостепеног суда.

(Пресуда Вишег трговинског суда у Београду, Пж. број 7022/02 од 30.10.2002. године)

18. Солидарна одговорност за штету (члан 207. Закона о облигационим односима)

Извођач радова на путу, солидарно одговара са наручиоцем тих радова, за штету коју је корисник пута претрпео услед тога што извођач радова није очистио коловоз од блага и земље и отклонио клизавост пута, без обзира на законску одговорност Републичке дирекције за путеве.

Из образложења

Првостепени суд је утврдио да се дана 18.7.1995. године догодила саобраћајна незгода и да је том приликом дошло до превртања камиона који је био у закупу код тужиоца, а који је превозио пилиће у гајбама; да је услед превртања камиона марке "ФАП" дошло до угинућа 1.160 комада товних пилића и уништења 198 комада гајби за транспорт товних пилића; да је за тужиоца том приликом настала штета у висини од 61.384,00 динара од чега због угинућа пилића 17.824,00 динара, а због уништења гајби 43.560,00 динара; да је узрок предметне саобраћајне незгоде клизав коловоз прекриврен блатом и жутом земљом и да је између туженог и Републичке дирекције за путеве из Б. закључен под бројем 344-01-265 дана 31.12.1992. године уговор о обнављању радова на одржавању и заштити магистралних и регионалних путева који се тужени обавезао да обави радове на одржавању путева који су му уступљени и да обезбеди трајно и непрекидно квалитетно одвијање саобраћаја на њима у оквиру програма радова и месечних оперативних планова.

Ово су одлучне чињенице од којих зависи основаност тужбеног захтева. Првостепени суд је правилно утврдио истакнуте чињенице путем оцене доказа коју у свему прихвата и Виши трговински суд.

Тужени жалбом није довео у сумњу правилност чињеничног стања утврђеног од стране првостепеног суда.

Не стоје жалбени наводи туженог да је првостепени суд учинио битне повреде одредаба парничног поступка из члана 354. ст. 2. тач. 14. и 354. ст. 1. у вези са члановима 7. и 8. ЗПП. Побијана пресуда се могла испитати, будући да је супротно наводима жалбе првостепени суд дао ваљане разлоге о одлучним чињеницама и да је утврдио све чињенице од којих зависи основаност тужбеног захтева.

Нису прихватљиви ни наводи туженог изнети у жалби да из околности случаја несумњиво проистиче да се возач камиона кретао великом брзином, да је због обилних киша био онемогућен да оствари контролу над возилом и да је због велике брзине којом је управљао возилом скренуо са пута и преврнуо возило. Ово стога што је првостепени суд правилно утврдио из изведених доказа да је до саобраћајне несреће дошло услед велике количине блата и жуте земље на коловозу, који је уз то био и клизав, а који пут је на основу Уговора закљученим са Републичком дирекцијом за путеве био дужан да одржава тужени ДП за путеве "К" из К.

Полазећи од напред утврђеног чињеничног стања Виши трговински суд сматра да је првостепени суд правилно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу накнади штету у висини од 61.384,00 динара. Ова обавеза туженог заснована је на одредбама члана 154. и 277. ст. 1. ЗОО, на које се правилно позвао првостепени суд.

Тужени је одговоран за штету коју је претрпео тужилац. Тужени је 31.3.1995. године закључио уговор са Републичком дирекцијом за путеве (бр. 344-01-265) о обављању радова на одржавању и заштити магистралних и регионалних путева. По том уговору тужени је био извођач, а Републичка дирекција за путеве наручилац радова. Према члану 1. ст. 2. уговора извођач радова се обавезао да обавља радове на одржавању путева који су му уступљени овим уговором и омогући безбедно и неометано одвијање саобраћаја на њима. Према члану 2. овог уговора под одржавањем путева подразумевају се радови којима се обезбеђује несметан и безбедан саобраћај возила и чува употребна и реална вредност пута. Радови на одржавању су нарочито: преглед и праћење стања путева и објеката; местимично поправљање и обнављање коловоза и тупа пута; чишћење коловоза у границама путног земљишта, односно заштитног појаса где се ради о ерозивном терену, уређењу банкина, заштита косина насипа, усека и засека, чишћење и уређење јаркова, пропуста и других делова пута, поправка потпорних и обложних зидова, тунела и других објеката на путу, поправка мостова, заштита мостова и објеката од корозије, поправљање, замена, чишћење и оправка саобраћајних знакова и друге опреме пута, кошење траве и одржавање зелених површина на земљишном појасу, чишћење снега и леда са коловоза и стајалишта, обнова хоризонталне сигнализације.

Према члану 14. став 1. Уговора за све последице према трећим лицима, проузрокованим неоправданим неиспуњење обавеза из овог уговора и законских прописа, извођач радова сноси све материјалне, кривичне и друге одговорности.

У конкретном случају, тужени није одржавао пут на коме се догодила саобраћајна незгода и штетни догађај, будући да је критичног дана предметни пут био пун блата и жуте земље и веома клизав. За такво стање на путу одговоран је тужени који није очистио коловоз од блата и земље и није отклонио клизавост пута, а што је све проузроковало саобраћајну незгоду и штету на страни тужиоца.

Тужилац је претрпео обичну штету која се огледа у вредности угинулих пилића и уништених гајби за пилиће и која према налазу вештака износи 61.384,00 динара.

Тужиоцу припада накнада материјалне штете у новцу у смислу члана 185. ст. 1. и 3. Закона о облигационим односима. Износ од 61.384,00 динара је потребан да се туженикова материјална ситуација доведе у оно стање у коме би се налазила да није било пропуштања од стране тужиоца да одржава пут, а у смислу члана 190. Закона о облигационим односима.

Обавеза накнаде штете на страни туженог доспела је на дан вештачења 22.11.1997. године када је утврђена њена висина од стране вештака, а у смислу члана 186. ЗОО. Због тога је првостепени суд тужиоцу правилно досудио законску затезну камату на износ од 61.384,00 динара управо од тог датума, а што је у складу са одредбом члана 277. став 1. ЗОО.

Тужени поново, и то опет неосновано, у жалби истиче приговор недостатка пасивне легитимације. Жалилац се при томе позива на одредбе чланова 4., 45. и 50. Закона о путевима, које указују да за штете које настану корисницима путева одговара Републичка дирекција за путеве и да одредбе Уговора којима је регулисана одговорност за штету причињену трећим лицима коју је на туженог пренела Републичка дирекција по основу своје одговорности, немају утицаја на истакнути приговор недостатка пасивне легитимације.

(Пресуда Вишег трговинског суда у Београду, Пж. број 6283/02 од 10.10.2002. године)

19. Посредна државина и повраћај раније пренетог права коришћења (члан 70. став 2. Закона о основним својинскоправним односима)

Општини се не може признати, на темељу посредне државине, право коришћења на непокретностима, које је она својевремено, на основу уговора, без накнаде, пренела на актуелног корисника.

Из образложења

Пресудом Трговинског суда у У. П. број 204/99 од 14.3.2002. године у ставу I изреке под тачком 1. утврђено је да је Република Србија према туженику носилац права својине на пословним просторијама у П. индивидуално опредељеним под тачкама а, б, в, г, д, ђ и е, у ставу I под тачком 2. изреке одлучено је да је Општина П. носилац права коришћења према туженом на непокретностима – пословним просторијама означеним под тачком 1. става I изреке, док је у ставу I под тачком 3.

изреке обавезан тужени да Општина П. преда у државину непокретности описане у ставу I тачка 1. изреке. Ставом II изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Према чињеничном стању које је утврдио првостепени суд произлази: да су предметне непокретности својевремено национализоване по одредбама Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта и на тај начин у смислу члана 1. постале друштвена својина; да је решењима Скупштине општине П. од 23.2.1967. године одобрен пренос права коришћења ових непокретности на Трговинска предузећа "П" и "Б" која су касније ушла у састав ДПП "И.Б" П, а уговорима од 1.3.1967. године Општина П. је на основу поменутих решења СО П. са наведеним предузећима закључила уговоре о преносу ових непокретности на коришћење без накнаде и да се предметне непокретности и даље налазе код туженог у његовој стечајној маси.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, као и духа и одређених одредаба Устава СФРЈ из 1963. и 1974. године, првостепени суд је у вези тужбеног захтева тужиоца другог реда према туженом закључио: да је Општина П. као ранији корисник непокретности у периоду од национализације до доделе туженом на коришћење активно легитимисана у овој парници; да су Република Србија и Општина П. солидарни повериоци према туженом и то тужилац првог реда као власник по Закону о средствима у својини Републике Србије, а тужилац другог реда као посредни држалац који није изгубио раније стечено право коришћења предметних непокретности и који би и даље био непосредни држалац да исте није предао туженом; да је ствар међусобног договора тужилаца коме ће се предати непокретности на коришћење, тим пре што овај договор има упориште и у новом Закону о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, члан 18. став 8. и члан 22).

То су уједно и разлози који представљају мериторно право које је првостепени суд применио усвојивши тужбени захтев тужиоца другог реда према туженом у ставу I тачка 2. и 3. изреке побијане пресуде.

Виши трговински суд сматра да овако изнети разлози и примена материјалног права од стране првостепеног суда нису ваљани.

Тужилац другог реда није посредни држалац предметних непокретности. Чланом 70. став 2. Закона о основама својинско-правних односа дефинисао је да државину ствари има и лице које је фактички власт држи преко другог лица коме је по основу плодоуживања, уговора о коришћењу стана, закупа, чувања, послуге или другог правног посла дало ствар у непосредну државину. Тужилац другог реда је раније био непосредни држалац непокретности у друштвеној својини, све до тренутка када је на основу уговора од 1.3.1967. године предао ове непокретности и пренео право коришћења на њима без накнаде правним претходницима туженог. Тим уговорима тужилац другог реда је изгубио право коришћења на непокретностима, док посебну државину на истима никако није могао да има, пошто је дефинитивно изгубио фактичку власт на предметним непокретностима. Правни прет-

ходници туженог и сам тужени су као носиоци права коришћења, као израза највећих права на друштвеној својини, стекли кроз непосредну државину потпуну фактичку власт на спорним непокретностима, са којима Општина П. више није имала никакву правну везу. Дакле, основ права коришћења на предметним непокретностима јесу уговори од 1.3.1967. године који су и даље на снази, јер исти нису раскинути, поништени, нити оглашени ништавим. Тужени је признао право својине на непокретностима који се наводе у петитуму првостепене пресуде у корист тужиоца првог реда Републике Србије, а Република Србија није одредила Општину П. као новог корисника на предметним непокретностима, да би на основу једне такве одлуке Општина П. могла да се активно легитимише у овом спору.

Виши трговински суд налази да тужилац другог реда нема активну легитимацију да од туженог тражи утврђење права коришћења и предају непокретности, тако да је првостепени суд погрешно када је одбио тужеников приговор недостатка активне легитимације на страни тужиоца другог реда.

Виши трговински суд такође није прихватио закључке првостепеног суда о примени духа и одредаба Устава СФРЈ из 1963. и 1974. године на овај предмет. Ово стога што се првостепени суд позивао више на политичке формулације и фразе него на правне норме. Из политичких формулација се не може закључити да је тужилац другог реда посредни носилац права коришћења на предметним непокретностима.

На темељу изнетих разлога и на основу члана 373. став 4. Закона о парничном поступку, Виши трговински суд је преиначио првостепену пресуду у ставу I тачке 2. и 3. изреке одбивши тужбени захтев тужиоца другог реда према туженом.

(Пресуда Вишег трговинског суда у Београду, Пж. број 4311/02 од 10.10.2002. године)